

3. místo v soutěži Nemesis,

Ceně Společnosti Agathy Christie za nejlepší detektivní povídku roku 2025

Na některé podezřelé se stačí jen podívat. Jeden jediný pohled, kratičkový zlomek sekundy, a zkušený kriminalista hned ví, že to udělali. Vina jim kouká z očí, zamračeného obočí a rysů, z každé vzdorovitě zkrabacené vrásky. Nezpochybnitelně ji mají vepsanou ve tváři. Na druhou stranu ale existují i tací, do kterých byste v životě neřekli, že jsou schopni něčeho zlého – lži, násilí, natož vraždy. A přesně to byl případ i mého hlavního podezřelého ve vyšetřování, na kterém jsem poslední týden tak usilovně pracoval, čtyřiačtyřicetiletého Václava Kaplana. Zprvu by mě nenapadlo ho podezřívát ani v tom nejbláznivějším snu. Jeho oči nejenže neprozrazovaly absolutně nic niterního, zároveň mu poskytovaly naprosto dokonalé alibi. Pan Kaplan byl totiž slepý. Před osmnácti měsíci přišel o zrak při dopravní nehodě, a od té doby byl odkázán na pomoc blízkých. A i přesto jsem byl od jisté chvíle přesvědčený, že to udělal.

Že právě on připravil svoji ženu o život.

„Manželka měla dva parfémy, oblíbené vůně, které už několik let střídala. Nepoužívala nic jiného; byla v tomhle ohledu velmi konzervativní. První, ten méně oblíbený, používala v běžné dny, na všední chvíle a akce, na kterých jí tolik nezáleželo. Voněla se jím ráno, když odcházela do práce, na firemní večírek, nebo když šla s kamarádkou na kafe. Ale ten druhý... To byla její srdcovka. Používala ho maximálně párkrát do roka, protože si ho šetřila na speciální příležitosti. Na chvíle, kdy se chtěla cítit opravdu výjimečně. Oslava jejích narozenin. Naše výročí. Vánoční rodinná večeře...“

Kaplan si významně odkašlal a pokračoval.

„Víte... Když je člověk slepý, postupem času se mu zbystrí jiné smysly, a začne si najednou všimnout věcí, nad kterými by se se zdravýma očima normálně nikdy nepozastavil. Jen díky tomu jsem po těch měsících, kdy jsem byl odkázáný jen na sluch, čich nebo hmat, poznal, že mi Radka lže, i když jsem jí neviděl do tváře. Ano, její hlas sice neprozrazoval nic konkrétního, moje žena, když chtěla, dokázala znít opravdu přesvědčivě, ale ten parfém... Ten nelhal nikdy.

Nikdy. Hned jsem věděl, už když mi poprvé zkoušela tvrdit, že jde k Andree, že mi neříká pravdu. Kdyby šla totiž jen za Andreou, použila by jiný parfém, ten obvyčejnější. Musela se pokaždé umýt, protože cizího muže jsem z ní nikdy necítil... Každopádně o tom, co všechno už mám od propuknutí své slepoty vypožorované, nic netušila. Nevěděla, co všechno mi dokáže prozradit její chůze, nejisté pohyby, že podle hebkosti její pokožky poznám, že se před pár hodinami sprchovala... Ani že z pouhého letmého dotyku nebo krátkého držení za ruce dokážu téměř přesně určit den, kdy mě přestala milovat.“

„Takže vám došlo, že vás vaše žena podvádí,“ zkonstatoval jsem. „Co následovalo dál?“

Kaplan zamžikal, nevidomý pohled upřený do prázdna, kamsi za moje záda, a ruce spořádaně složil do klína.

„Nic,“ netečně pokrčil rameny. „Co jsem asi mohl ve svém stavu dělat? Prostě jsem počkal, jestli se moje podezření potvrdí. A když se stejná situace opakovala podruhé, potřetí, počtvrté, prostě jsem na ni udeřil.“

„Proto jste se tu noc, co vaše žena zemřela, pohádali?“

„Ano, pane Majere“ potvrdil Kaplan. „Hluk, kteří naši sousedé slyšeli, a na který vás tak ochotně upozornili, skutečně byla hádka. Ovšem to ještě neznamená, že jsem svou ženu zabil.“

„Jistě.“

„Byla to nehoda,“ zdůraznil znovu. „Strašlivé neštěstí. Když upadla, stál jsem na opačném konci místnosti. Ani jsem se jí nedotkl.“

Přisunul jsem si k sobě složku Radky Kaplanové a otevřel ji. To, co mi tu její manžel tak neochvějně tvrdil, jsem si ještě donedávna myslel taky. Na místě činu nebyly žádné stopy po souboji, oběť navíc neutrpěla žádná jiná zranění než ta, která byla způsobena pádem ze schodů. V inkriminovanou dobu byl v domě prokazatelně pouze Kaplan a jeho žena, přičemž na první pohled nebylo nejmenších pochyb, že Kaplan sám by okolo sebe rozhodně nezvládl uklidit dost dobře na to, aby zahladil opravdu všechny případné stopy po násilném trestném činu. Přesto po opětovném přezkoumání pitevního protokolu dva další soudní znalci, které jsem k případu přizval, objevili jednu trhlinu na hlavě, která naší původní teorii neodpovídala. Byla způsobena značnou silou, zatím blíže nespecifikovaným předmětem. A ačkoli nebyla příčinou smrti – tou byl se stoprocentní jistotou zlomený vaz –, existovala

vysoká pravděpodobnost, že právě ona mohla zavinit pád Radky Kaplanové z těch zpropadených schodů.

„Ostatní smysly se mi sice zlepšily,“ pokračoval Kaplan, „pořád ale ne dost na to, abych zvládl ublížit jinému člověku a ještě to dokázal narafořit jako nehodu, nebo z čeho mě tady obviňujete. Na to je dokonce i rok a půl života v naprosté tmě příliš krátká doba.“ Nadzvedl se a lehce si poposedl. „Popravdě jsem rád, že konečně zvládám v domácnosti zastat aspoň základní úkony.“

Dospěl jsem k závěru, že řečí už bylo dost, a plynule přešel k tomu, kvůli čemu jsem si sem dnes Kaplana pozval.

„Když jsme se viděli naposledy, řekl jste, že se vám nikdy nepodařilo zjistit, kdo milenec vaší ženy vlastně byl.“

„Ano, to nepodařilo,“ přisvědčil, „jak by taky mohlo? Šmírovat druhého, sledovat ho na ulici nebo mu prolézat počítat a telefon jaksi postrádá smysl, když si ani nemůžete přecíst esemesky nebo zkontrolovat poslední volaná čísla.“

„Stejně to pořád nechápu,“ namítl jsem. „Jak jste si v tom případě mohl být tak neotřesitelně jistý, že má vaše žena milence? Koneckonců – sám jste před chvílí řekl, že jste z ní nikdy jiného muže necítil...“

„To sice ne, ale cítil jsem to tady.“ Kaplan si prstem poklepal na hrud'. „Moje intuice mi to napovídala. Cítil jsem to uvnitř.“

Zalistoval jsem v papírech – dost zdlouhavě a dost nahlas na to, aby to Kaplan slyšel a aspoň trochu znejistěl.

„Popravdě jsme si vámi poskytnuté informace důkladně prověřovali, ale nejenže jsme nezjistili žádné konkrétní jméno... Dokonce jsme nenarazili na nic, co by svědčilo o tom, že vaše žena vůbec kdy nějakého milence měla. Žádné SMS zprávy, hovory, e-maily, nezvyklé pohyby peněz na účtu, útraty za hotely... Zkrátka ani ťuk.“

Kaplan nezaujatě pokrčil rameny. „Jak jsem řekl. Byla dobrá lhářka a i když jsem byl nevidomý, neponechávala nic náhodě.“

Významně jsem si odkašlal a pokračoval. „Andrea, kamarádka vaší manželky, kterou jste zmínil, a které podle její výpovědi světovala Radka odjakživa úplně všechno, o milenci taky nic nevěděla.“

„Aha. Zvláštní...“

„Vypověděla však, že vás její přítelkyně zvažovala opustit.“

Kaplanův sebejistý výraz se v tu ránu změnil. Obličej mu zbledl, zhrubl. Prázdný pohled teď upíral kamsi na druhý konec místnosti, a nehnul ani brvou.

„Myslím,“ odtušil slepý muž po chvíli, pomalu a rozvážně, „že pokud je to, co říkáte, pravda, jenom to potvrzuje, že jsem měl se svou teorií o milenci pravdu. Slečna Fričová, tedy Andrea, se jen poněkud přepočítala, když věřila, že se jí moje manželka opravdu svěruje úplně se vším.“

„Ach tak,“ ucedil jsem. „Jak potom vysvětlíte těchhle několik konkrétních vět, které vaši sousedé během té osudné noci z vašeho domu zaslechli?“

„Jakých vět?“ Kaplan v tu chvíli vystřelil jako čertík z krabičky.

„Vět,“ kterým zpočátku nepřikládali žádnou speciální váhu, ale ve světle nových skutečností, o kterých jsem je informoval, když jsem se s nimi opětovně spojil, nabyly docela jiný rozměr.“

„Pokud mluvíte o Součkových, ujišťuju vás, že ti nic neslyšeli. Jsou to pohádkáři, kteří jen rádi shromažďují drby a strhávají na sebe pozornost. Ano, mohli zaregistrovat naši ostřejší výměnu názorů, ale na to, aby rozuměli něčemu z toho, co jsme si říkali... na to bydlí moc daleko.“

„Bohužel vás musím vyvést z omylu,“ opáčil jsem klidně – tak vyrovnaně, aby Kaplan dokázal i pouhým sluchem odvodit, že důkazy a svědectví, kterými disponuji, jsou nezvratné. „Pan Souček se byl v podvečer, jen pár desítek minut předtím, než jste zavolal na tísňovou linku, projít se psem. Cestou samozřejmě míjel váš dům. Když procházel kolem vaší zahrady, povedlo se mu odposlechnout několik vašich výroků. Díky otevřenému oknu v patře slyšel každé slovo opravdu zřetelně a jasně.“

Kaplan znejistěl. Nasucho polkl.

„To svinstvo, cos mi uvařila, žrát nebudu,“ citoval jsem. „Ani mě nehne. Ani ten šampón, co jsi tuhle koupila, už na sebe taky nedám. Máš prsty v tom všem, pojď a já ti vyčistím zuby svojí pastou, nebo tím sprcháčem. Ten ti rovnou můžu nalít do krku.“

Kaplan v tu chvíli zbledl ještě víc – z tváře mu vyprchala úplně všechna barva, byl bělejší než stěna. Slepé oči mu bezděčně těkaly ze strany na stranu.

„Mám pokračovat?“ zeptal jsem se, nevinnost sama. „Ještě tu totiž pár citací v zásobě mám...“

„Hloupost...“

„Včera i předevčírem jsem se z té šlichty, cos uvařila, pozvracel. Za všechno to špatný, co se mi děje, můžeš ty, to ty jsi strůjcem zla v mém životě...“

„Já... to není pravda,“ blekotal Kaplan. „To... to jsem neřekl.“

„Opravdu?“

„Teda řekl,“ vypadlo z něj najednou, „ale ne takhle, ne v tom smyslu, v jakém si to Souček přebíral... Nebylo to myšleno doslovně. Ani zle.“

„Že ne?“ podivil jsem se.

„Přece vidíte, jak na tom jsem,“ přesvědčoval mě. „Nemohl bych nic z toho zrealizovat, i kdybych chtěl.“

„Kvůli čemu jste se tu noc doopravdy hádali, pane Kaplane?“ zeptal jsem se zpříma. „Mně osobně se to po tolika letech na kriminálce totiž jeví jako ukázkové domácí násilí, kdy pro vás vaše žena dělá první poslední, a vy to ani jako nemohoucí nedovedete ocenit. Naopak – ještě ji za její péči a starostlivost naschvál o to víc ponižujete.“

„Radky jsem se v životě nedotkl,“ zaskřípal Kaplan zuby. „Já ji miloval. A vážil jsem si ji za všechno co pro mě, potažmo pro nás dělala. Nikdy v životě bych na ni nesáhl.“

„Tak o co v tom případě mezi vámi dvěma šlo? Proč jste na svoji ženu křičel všechny ty sprosté věci? Proč jste jí vyhrožoval?“

Najednou Kaplan udělal něco, co jsem v danou chvíli ani v nejmenším nečekal: rozbřečel se. Ten zdánlivě vyrovnaný, sebejistý muž, který sem před několika minutami nakráčel, jako by přišel někam do kavárny, nikoli na policejní stanici ke křížovému výslechu, najednou otočil o sto osmdesát stupňů a doslova a do písmene se přede mnou zhroutil a rozsypal jako domeček z karet.

„Pane Kaplane,“ oslovil jsem ho mírně, a pak znovu, protože jsem si nebyl jistý, jestli mě přes ten hlasitý vzlykot slyšel. „PANE KAPLANE?“

Muž posmutněle obrátil hlavu za svým hlasem.

„Lámaly se mi nehty, padaly vlasy. Občas mě dokonce brněly ruce, byl jsem pořád vyčerpaný. Můj doktor to přisuzoval traumatu z té autonehody a stresu... Od té havárie jsem prakticky nevycházel z domu, proto mi doporučil změnit prostředí. Aspoň na pár týdnů, že mi to prospěje. Vkládal jsem samozřejmě velké naděje do antidepresiv, ale už jsem je bral celou věčnost a nijak zvlášť nepomáhaly. A tak jsem před pár měsíci odjel na čtrnáct dní pryč, na takový pobyt pro zrakově postižené, něco jako když člověk jede po operaci do lázní, akorát neproplacený pojišťovnou. A ono to kupodivu pomohlo. Nejprve jsem tomu nevěřil. Ale když jsem se vrátil domů, byl jsem úplně jiný člověk. Bylo mi líp fyzicky, ale hlavně psychicky. Všechno, celý ten můj praštěný život, byl tak nějak snesitelnější, víte?“

„Dobrá,“ přerušil jsem ho, „ale proč mi to říkáte? Jak to souvisí se smrtí vaší ženy?“

„Naprosto zásadním způsobem.“ Kaplan zmateně pátral slepýma očima po místnosti, jako by se se mnou zoufale snažil navázat oční kontakt. „Nebýt toho mého slepeckého výletu... Nic z toho by se nejspíš nestalo. Na nic bych nepřišel.“

Absolutně jsem nechápal, kam ten muž svým vyprávěním míří. Spojil jsem ruce a dál napjatě poslouchal.

„Celých osmnáct měsíců od té autonehody – každíčkou hodinu, každíčkého dne – jsem byl ve všem odkázaný na Radku. Starala se o mě, dohlížela na chod domácnosti, kupovala mi masti, které jsem používal na ekzém, vařila, dohlížela, abychom měli všeho dostatek – přes potraviny a kosmetiku až po čistící prostředky. Tolik se obětovala, že mě ani ve snu nenapadlo...“

Kaplan nechal tu myšlenku vyznít do ztracena. Hlas se mu zlomil.

„Jenže pak, asi týden potom, co jsem se z toho slepeckého pobytu vrátil, mi všechny potíže začaly nanovo. Bylo mi furt zle, slabo, unavený jsem byl víc než kdy dřív, a navíc jsem začal trpět nevolnostmi. Nechápal jsem, jak je to možné – vždyť uběhlo sotva pár dní, co jsem se vrátil domů, a zase mi bylo po všech stránkách na nic. A právě tehdy, jednoho dopoledne, když moje žena byla v práci, přišla uklízečka. Na Radku toho s prací a vším kolem mě začínalo být hodně, a tak mi navrhla, že bysme si mohli najmout někoho, kdo by nám pomohl aspoň s úklidem. Říkal jsem si, jasně, proč ne? Aspoň v něčem se Rádě uleví. A tak k nám dvakrát do týdne začala docházet jedna starší paní.“

Kaplan se odmlčel, jako by potřeboval nabrat síly, a pokračoval.

„Pár dní předtím, než jsme se s Radkou pohádali, našla ta paní v koši nějaké kapsle. Byli rozdělané, prázdné. Ta paní patřila do staré školy, byla to jedna z těch starostlivých ženských, takže na mě hned naběhla s promluvou do duše. Myslela si totiž, že šidím nějaké léky, které bych měl užívat. Celé mi to připadalo divné, ale nedal jsem na sobě nic znát a poprosil ji, ať se podívá do lékárničky a zkusí zjistit, do jaké krabičky ty kapsle patří.“

„Povedlo se jí to?“ zeptal jsem se.

Kaplan přikývl. Po tváři se mu přitom prohnal temný stín.

„Byl to selen,“ vysoukal ze sebe zastřeným hlasem, a mně div nevypadly oči z důlků. Najednou mi to všechno začalo dávat smysl. Zůstal jsem na Kaplana bez hnutí zírat a ani nedutal.

„Byl to selen,“ zopakoval ten nebožák. „Selen, který je ve vyšších dávkách pro lidské tělo vysoce toxický. Způsobuje vypadávání vlasů, lámání nehtů, závratě a nevolnosti, zkrátka všechny ty věci, na které jsem celé dlouhé měsíce trpěl...“

„Takže to proto jste se se ženou pohádal?“

„Ano,“ odpověděl Kaplan. „Vymyslel jsem si milence jako falešnou záminku. Kdybych vám totiž přiznal, kvůli čemu jsme se hádali doopravdy, a co všechno mi Radka prováděla, v tu ránu bych měl motiv. Přestali byste věřit, že spadla sama, a začali se v tom šťourat... Protože ať už to vypadá jakkoli, smrt mojí ženy opravdu byla nehoda. Nechtěl jsem ji zabít...“

Uvědomil jsem si, že vlastně nemám důvod tomu člověku nevěřit. „Co přesně se stalo, pane Kaplane?“

„Hned další den jsem se nechal odvézt taxíkem na odběry. Jako samoplátce. Výsledky jsem měl druhý den. Selenu mi samozřejmě zjistili v krvi extrémní nadbytek. Sestra, která se mnou mluvila, říkala, že tak vysoké hodnoty u nikoho ještě neviděla. Došlo mi, že k tomu, abych na tom byl zdravotně tak zle, by Radce nestačilo dávat mi selen do jídla nebo pití. Musel jsem ho přijímat z mnohem více zdrojů – z mýdla, krémů... Což Radka koneckonců nepopřela.“

„Konfrontoval jste ji se svými zjištěními?“ zajímal jsem se.

Kaplan přikývl. „Ještě ten večer, co se vrátila z práce domů.“

„Jaká byla její reakce?“

„Reakce?“ Neuniklo mi, že slepci se v očích zaleskly další slzy. „Lhostejná. Jako by jí to bylo jedno. Skoro nic mi k tomu neřekla. Přiznala jen, že to začalo asi rok potom, co jsem oslepl. Myslím, že v určité chvíli jí došlo, že na život s invalidou prostě nemá, že je příliš mladá na to, aby skončila takhle. Andrea Fričová vám řekla pravdu. Radka mě chtěla opustit, ale... ne takhle. Nechtěla opustit slepce.“

„Jak to myslíte?“

„Radka si potrpěla na dobrou pověst, víte? Vždycky hrozně dala na názory druhých... Kdyby odešla od takhle postiženého, nemocného manžela, od mrzáka, vypadala by před lidmi jako mrcha. A to by nezkousla.“ Zhluboka si povzdychl. „Uvědomění, že žijete s někým, kdo vás vnímá jako tak strašnou přítěž, že je ochoten vám ubližovat, bylo strašné. Nechápal jsem, jak žena, se kterou jsem strávil bezmála deset let života, svoje nejlepší roky, může být tak bezcitná. Začal jsem po ní ještě víc křičet. Zoufale jsem potřeboval vědět, proč to udělala, potřeboval jsem to pochopit... Ale ona se namísto toho sebrala a řekla, že jde pryč. A to mě naštvalo ještě víc.“

„Co následovalo potom?“

Kaplan trhl rameny. „Prostě jsem to neodhadl. Měl jsem šílený vztek. Už stála u schodů a chystala se k odchodu, a tak jsem se dopotácel až těsně k ní a dál křičel, ale Radka nic, jenom mi dál pohrdavě odsekávala. Bylo to strašný, tak bezmocně jsem se ještě nikdy necítil...“

Kaplan vylovil z kapsy kapesník, utřel si obličej od slz a vysmrkal se.

„Zašátral jsem kolem sebe rukou a opodál na komodě nahmatal něco, co mi na první dotek připomínalo takové to podlouhlé škrabátko na záda. Jenže jsem to v návalu zlosti špatně odhadl. Vůbec mi nedošlo, že na téhle komodě ho běžně neodkládáme, že tam žádné škrabadlo být nemůže... Bez dalšího rozmýšlení jsem se rozmáchl a ohnal se s ním po Radce. Nemám tušení, proč jsem to udělal, nejspíš jsem jí v tom zkratu chtěl ukázat, že nejsem tak slabý, jak si celou dobu myslí, že mi nemůže takhle ubližovat... Teprve když zavravorala a spadla z těch schodů; teprve když se po sérii těch hrozných dunivých zvuku rozprostřelo v domě to uši drásající ticho, jsem si tu věc, kterou jsem držel v ruce, osahal pořádně. UVědomil jsem si, že i když měla podobnou dřevěnou rukojeť, celkově byla na pohmat jiná než klasické škrabadlo. Byla... těžká.“

Kaplan při vzpomínce na ten osudný moment složil obličej do dlaní a znovu se rozplakal.

„Byl to ocelový vyhrabávač,“ zasténal zdrceně. „Krbové nářadí. A já ji s ním praštil, ach bože,“ zaštkal. „Praštil jsem ji s ním přímo do hlavy...“

Nic jsem na to neřekl. Dospěl jsem k závěru, že dalších slov netřeba. Rozuměl jsem tomu muži, jeho zoufalství, najednou jsem pro něj měl tolik soucitu a pochopení, co ani pro většinu pozůstalých ne. Můj prvotní instinkt mě nakonec nezklamal. Nejenže totiž Václav Kaplan ke „svému“ zločinu přišel doslova jako slepý k houslím. Dokonce byl větší obětí než oběť samotná.

Nechal jsem ho vybrečet a teprve v momentě, kdy se uklidnil, mu položil další otázku.

„Pane Kaplane, máte u sebe ještě výsledky krevních testů, o kterých jste před chvílkou mluvil?“

Kaplan přikývl. „Ovšem. Jestli chcete, klidně mi udělejte ještě jedny. Od Radčiny smrti uplynulo teprve pár týdnů. Jsem si jistý, že všechny selen se z mého těla ještě neodboural. Pro jistotu jsem si taky nechal všechny domácí prostředky, hygienické potřeby i kosmetiku, které jsem doma používal, moje masti na ekzém a jiné krémy, zubní pastu, sprchové gely, tekuté mýdlo, potraviny, koření... Schoval jsem je do krabice a uskladnil v garáži. Když odeberte vzorky, jistě v nich taky něco najdete.“

Na nic jsem nečekal a vstal od stolu.

„Co se mnou teď bude?“ ozval se Kaplan.

„Počkejte tady,“ poručil jsem mu. „Zajdu za nadřízeným a hned budu zpátky.“

S těmi slovy jsem nechal Václava Kaplana za sebou a vyšel ze dveří.